

KONFERENSSIKUULUMISIA

Terveiset Kasvun ja vanhenemisen tutkijoiden koronavuoden syysseminaarista

Kasvun ja vanhenemisen tutkijat (KaVa) on perinteisesti vuosittain järjestänyt seminaarin, jossa esitellään ajankohtaista vanhenemistutkimusta. Viime vuonna monikaan aihe ei olisi voinut olla niin ajankohtainen kuin koronaviruspandemia. Koronavirukseen liittyvät ilmiöt, kuten suositukset sosiaalisten kontaktien välttämisestä ja pelko sairastumisesta, ovat vaikuttaneet vanhojen ihmisten elämään monin tavoin. Niinpä aihe on ollut monen vanhenemistutkijan mielenkiinnon kohteena. Samaan aikaan tarve tutkitulle tiedolle pandemian vaikutuksista vanhoihin ihmisiin ja heidän palveluihinsa on ollut suurta. Vuoden 2020 syysseminaarin otsikoksi valikoitui siis ”Vanhenemistutkimus ja COVID-19-pandemia”, ja se järjestettiin viime lokakuussa. Seminaarissa KaVan jäsenet esittelivät koronaviruspandemiaan liittyvää tutkimustaan, mutta tilaisuus oli avoin kaikille etukäteen ilmoittautuneille. Pandemiatilanne vaikutti myös järjestelyihin: seminaari järjestettiin ensimmäistä kertaa etäyhteyksin.

Seminaarin aiheet koskettivat muun muassa hoivapolitiikkaa, liikuntaa ja liikkumista sekä sosiaalista toimintakykyä ja hyvinvointia. Esiteltyt tutkimukset olivat yhä käynnissä, ja siksi tutkimustulokset olivat vielä alustavia havaintoja. Ne tarjosivat kuitenkin hienon kattauksen meneillään olevasta tutkimuksesta sekä antoivat aihetta monenlaiselle keskustelulle.

Inna Lisko ja Jenni Kulmala aloittivat seminaariesitykset kertomalla CAIDE85+-tutkimuksesta, jossa selvitetään koronan vaikutuksia yli 85-vuotiailla. Esityksessä kuulumme ensimmäisiä maistiaisia tutkimuksessa tehdystä kyselystä ja puhelinhaastatteluista. Moni seminaariosallistujista oli tehnyt tai ainakin suunnitellut puhelinhaastattelujen toteuttamista korona-aikana, ja seminaari antoi tutkijoille mainion kanavan jakaa vinkkejä tällaisen haastattelun toteuttamiseksi.

Seuraavat esiintyjät Kirsi Lumme-Sandt ja Hanna Kosonen olivat tarkastelleet koronauutisointia kevään ja kesän aikana. Esitys herätti pohtimaan, ketkä koronakeskuste-

luun osallistuvat ja kenen äänellä uutisoinnissa puhutaan. Ikääntyneet saattavat jäädä passiivisiksi suojelun kohteiksi, ja keskustelussa saattaa korostua asiantuntijoiden ääni. Aihepiiri herättikin keskustelua vanhuuden moninaisuuden huomioimisen tärkeydestä uutisoinnissa.

Mika Simosen esitys sosiaalisen toimintakyvyn mikro- ja makrotasoisista sai pohtimaan koronaviruksen vuoksi tehtyjä rajoituksia ja ohjeita yhtäältä yksilön ja toisaalta yhteisön toimina. Sosiaalinen toimintakyky tarjosi tähän keskusteluun mielenkiintoisen lähtökohdan.

Mari Aaltonen, Leena Forma ja Jutta Pulkki esittelivät moninaisia ikääntyneiden hoivaa koskevia politiikkaohjeita, joita koronaviruspandemian aikana annettiin. Hoivan järjestämisessä on jouduttu tasapainoilemaan pandemian uhan ja rankkojen rajoitustoimien välillä. Esittäjät totesivat, että annetut ohjeistukset olivat luonteeltaan suosituksia, mikä on voinut osaltaan aiheuttaa eroja toimipaikkojen käytäntöjen välille. Seminaariosallistujien kes-

kuudessa keskustelua herättivät erityisesti hoivakotien vierailurajoitukset.

Saija Karinkanta jatkoi esityksiä kertomalla UKK-instituutin Ikäihmisten liikunta ja liikkuminen -tutkimuksesta, jossa yli 70-vuotiaiden liikkumista on seurattu keväällä liikemittareiden avulla. Dataa on tarkoitus verrata tutkimuksessa aiemmin kerättyyn aineistoon. Alustavien havaintojen perusteella tästä tutkimuksesta voi olla tulossa mielenkiintoista tietoa siitä, onko liikkuminen koronavirusrajoitusten ja pandemian uhan myötä vähentynyt vai peräti joiltain osin lisääntynyt.

Korona-ajan arkea 65-vuotiaiden ja sitä vanhempien kokemana esittelivät Päivi Ahosola ja Katariina Tuominen. Tutkimus liittyy SoWell-hankkeeseen, jossa on haastateltu ikääntyneitä kesä-elokuun aikana. Alustavien havaintojen mukaan

koronaviruspandemian vaikutukset ikääntyneiden arkeen olivat sekä kielteisiä että myönteisiä. Joillakin arki ei ollut muuttunut laisinkaan. Aihe sai aikaan keskustelua siitä, missä määrin ympäristö ja olemassa olevat sosiaaliset suhteet vaikuttavat koronajan arkeen ja siinä tapahtuneisiin muutoksiin.

Seminaarin päätöskeskustelussa nostettiin esille vielä eräs tärkeä näkökulma. Eva Rönkkö muistutti ulkomailaistaustaisten ikääntyneiden kokemuksista korona-ajassa. Hän huomautti, että he saattavat kokea hämmennystä, sillä kieli ja suhde viranomaisiin voivat olla erilaisia kuin aiemmassa kotimaassa.

Tilaisuus kokosi yhteensä 107 kuulijaa ympäri Suomea verkon ääreen. Seminaari onnistui hyvin etäyhteyksien avulla. Etämahdollisuus kenties toi linjoille uusia seminaariosallistujia, vaikka toki

tärkeä sosiaalinen aspekti jäikin fyysiseen tapaamiseen verrattuna vajaaksi. Kokemus kuitenkin kannustaa jatkossakin harkitsemaan etäyhteyksien hyödyntämistä – ainakin fyysisen tapaamisen ohella.

Seminaarissa esitellyt tutkimukset katsoivat koronaviruspandemiaa ja sen vaikutuksia monesta eri näkökulmasta. Näkökulmien moninaisuus osoitti KaVan jäsenistön vahvuuden tutkia ikääntymistä ja vanhuutta eri näkökulmista. KaVan toiminta-ajatus ikääntymiseen liittyvän tiedon lisäämisestä sekä ikääntymisen kysymysten parissa työskentelevien yhteistyön tukemisesta toteutui mielestäni tässä seminaarissa varsin onnistuneesti.

Vilhelmiina Lehto-Niskala

väitöskirjatutkija,
Tampereen yliopisto
sihteeri ja hallituksen jäsen,
Kasvun ja vanhenemisen
tutkijat ry